

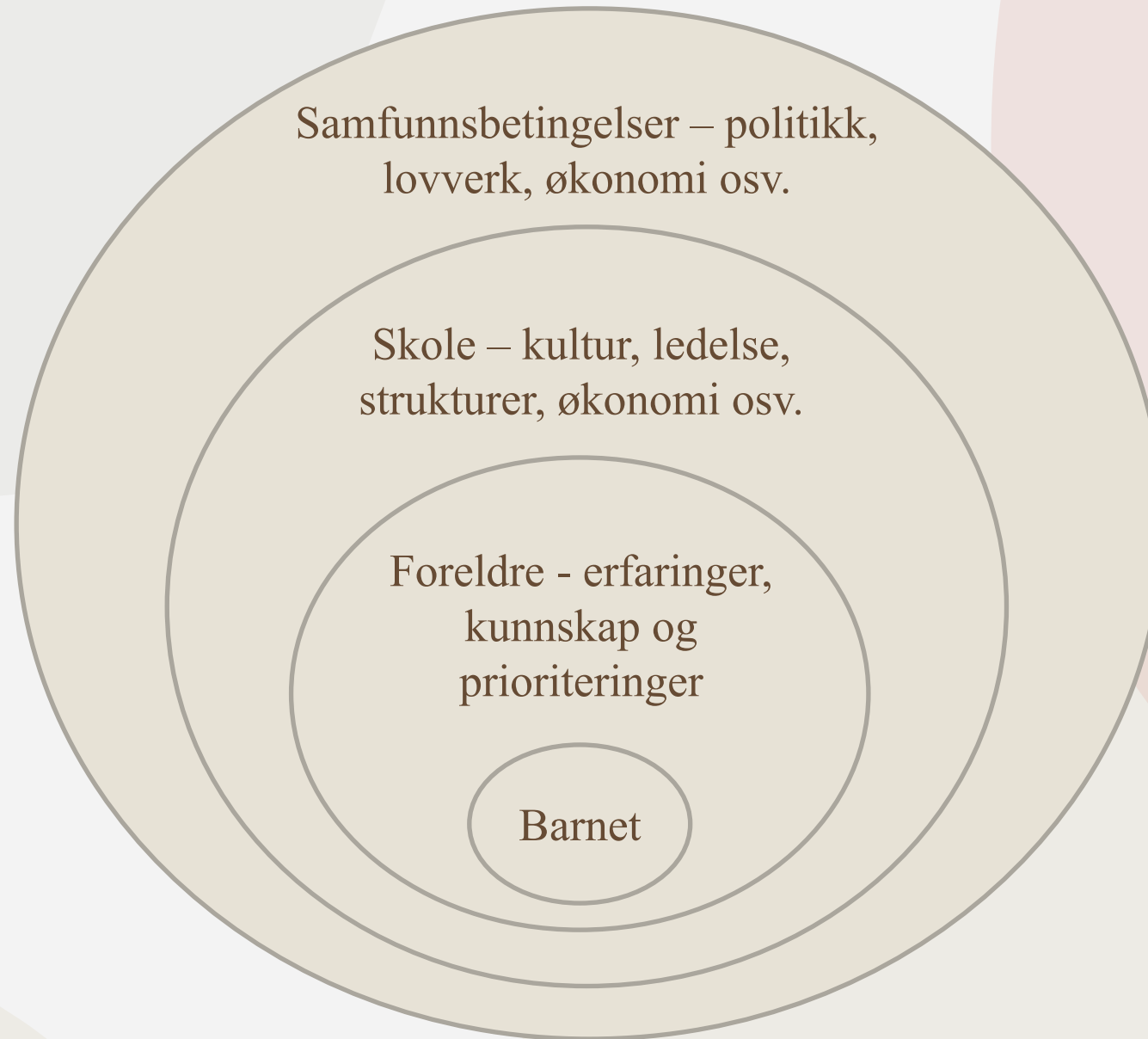
Mobbing på systemnivå

Fra et individfokus med adferdsregulering og sanksjoner, rettes heller søkelyset mot gruppeprosessene og dynamikken mellom elevene. Vi kan da spørre oss selv reflekterende spørsmål for å undersøke hendelsen. Eksempler kan være:

- er det tidligere maktkamper mellom elevene som kommer til syne?
- Er det angsten for å ikke bli invitert til neste helgs fest som fører til endringer i følelser og adferd?

Husk: de som oppfattes å være vanskelige, har det ofte vanskelig (Kreyberg, 2016, 2006)

Bronfenbrenners økologiske modell (2009)

Beskyttelsesfaktorer og risikofaktorer

- Alle dimensjonene til Bronfenbrenner kan belyse hvordan ulike systemer kan fungere og bidra både som beskyttelsesfaktorer eller risikofaktorer.
- Elever fra høyere sosioøkonomisk bakgrunn trives bedre på skolen enn elever fra lavere bakgrunn (Samdal 2009, i danielsen & Tjomsland, 2020, s. 503).
- Risikofaktorer kan være indikatorer på spesielt utsatte elever (se opplæringsloven §9A)
- Risikofaktorer forsterker hverandre, på lik linje som beskyttelsesfaktorer
- Den subjektive opplevelsen av en hendelse er preget elevens erfaringer og de beskyttelse- eller risikofaktorene som er rundt eleven

Mobbere har en tendens til å være preget av disse forholdene (risikofaktorer):

(Idsøe & Idsøe, 2016, s. 111)

Lavere selvbilde

Angst

Frykt

Underkastelse

Depresjon/tristhet

Mindre sans for humor

Fysisk mindre/lavere

Fysisk svakere

Lavere popularitet

Dårligere koordinasjonsevner

Hjelpeløshet

Selvklandring

Sosial tilbaketrekking

Isolasjon

Svakere sosiale ferdigheter

Få eller ingen venner

Avhengig av voksne

Axel Honneths teori om anerkjennelse

(Honneth, 2008, i Lund & Helgeland, 2020, s. 43-60)

- Knyttes til Bronfenbrenner gjennom ulike dimensjoner
- Alle mennesker har behov for anerkjennelse av egen verdighet uansett status eller posisjon
- Anerkjennelse som et universelt behov for alle mennesker
- Fraværet gir grobunn for utenforskap
- Intersubjektiv anerkjennelse
- Krenkelser blir det motsatte. Men hva med usynliggjøring?

Kjærlighetsdimensjonen

- Anerkjennelse i nære relasjoner

Rettighetsdimensjonen

- Respekt for enkeltindividets rettigheter og grunnlag for selvaktelse

Solidaritetsdimensjonen

- Sosial verdsettelse og anerkjennelse for sine personlige egenskaper

FOR – modellen

(Lund, et al., 2019, i Lund & Helgeland, 2020)

F

Fleksibilitet

Ikke fastlåst i egne meninger og perspektiver. Ikke fordele skyld eller ansvarsfraskrivelse

O

Oppmerksomt nærvær

Mentaliseringskapasitet.
Personlige styrker og utfordringer i møte med vanskelige situasjoner.

R

Raushet

Aksept for ulikhet. Å møte hverandre med respekt og åpne armer.

Ungdata-undersøkelsen

(videregående, 2020)

- 7% er utsatt for systematisk mobbing
- 14% har opplevd ulike former for seksuell trakassering
- 25% er utsatt for trusler eller direkte vold
- 4% har opplevd å bli slått av en voksen i familien
- høye tall hos jenter for ulike former for seksuell trakassering, og økende prosent per studieår.
- 12% jenter og 3% gutter er presset eller tvunget til samleie eller andre seksuelle handlinger

Konsekvenser av mobbing

«Det er noe på skolen som skaper marginalisering og frafall. Det er ikke eleven som har skoleproblemer, men skolen som har opplæringsproblemer» (Pettersen, 2010, i Jordet, 2020, s. 15)

- Tydelig sammenheng mellom mobbing og mistrivsel på skolen (Danielsen & Tjomsland, 2020)
- Elever som opplever mobbing har mindre overskudd og lyst til å lære enn elever som trives på skolen sammen med medelever og lærere. Tydelig sammenheng mellom mobbing, psykisk helse problematikk og faglige prestasjoner (Idsøe & Idsøe, 2016, s. 210)
- Selvbestemmelseteori setter tilhørighet som et sentralt psykologisk behov (Danielsen & Tjomsland, 2020)
- Tegn kan være: psykosomatiske problemer (hodepine, vondt i magen, søvnproblemer osv.) og eksteraliserende adferd (aggresjon, fiendtlighet og dårlig oppførsel) (s. 113)
- Nevrobiologiske studier viser sammenheng mellom mobbing og skadelige biologiske konsekvenser knyttet til stresshormoner (Vaillancourt et al., 2011)